

(Ne)bezpečnost jako
předmět výzkumu

- Ontologie
- Epistemologie
- Metodologie

Proč je přínosné se zabývat historií oboru?

- Je dobré vědět co studuji a jakou má obor historii
- Najít si „své místo“ v celé diskuzi a vyjasnit si postoje – odrazí se i v použité metodologii
- **Inspirace pro výzkum – ukazují co vše jde vlastně zkoumat**

Co je důležité - přístupy nejsou na úrovni „zákonů“, každý si musí najít svou vlastní cestu a přístup tj. rozhodnout se co chci zkoumat a jakým způsobem

„Přijmul jsem definici „hry“ a z této definice se odvodili aktéři a jejich vztahy, stejně tak jako cesta k poznávání a cesta k dosáhnutí hodnotnějších výsledků hry.“

Smith

Změna uvažování v bezpečnostních studiích:

Strategická studia

Bezpečnostní studia

Mezinárodní
vztahy

Tradiční/realistický a liberální přístup

Sociologie, antropologie, psychologie, politologie, mediální studia, informatika...

Kritická bezpečnostní studia

Konec studené války

11/9

Velšská škola

Kodaňská škola

Pařížská škola

Feministický přístup

Postkoloniální přístup

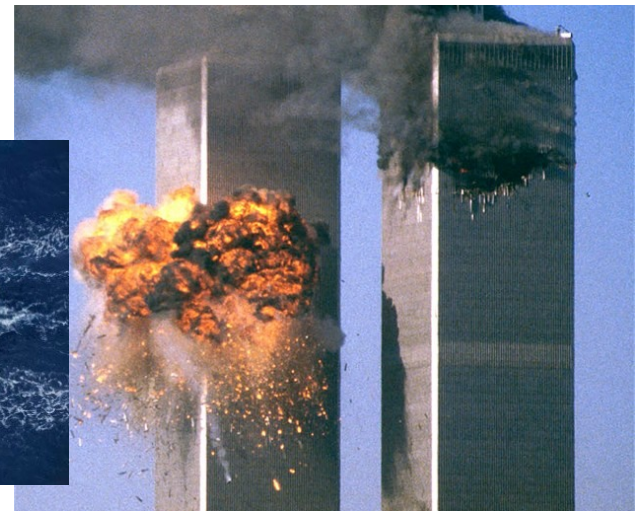
Změny:

- Referenční objekt
- Vertikální a horizontální rozšiřování bezpečnosti
- Kritika státocentrismu
- Interdisciplinarita
- Nové teorie (sekuritizace, diskurz)
- Předmětem výzkumu se stala „bezpečnost“ sama o sobě

Nové referenční objekty

Nové témata

Příklady nového myšlení

- „Moc“

- Klasický přístup – vyjádřeno počtem jaderných hlavic, strategickou pozicí, počtem „lidské“ síly
- Foucault (pařížská škola) – Moc vnímána jako sociální vztah mezi dvěma aktéry, vždy je přítomný prvek odporu.

- „Bezpečnost“

- Klasický přístup – eliminace hrozeb a rizik (realisté), vytvoření bezpečného systému (liberálové)
- Kritický přístup – bezpečnost vnímána jako sociální konstrukt – někdo tvoří (ne)bezpečí - bezpečnost se stala sama o sobě předmětem zkoumání

“comes from somewhere, is produced by someone, and has potentially significant impacts on others” (Jarvis 2013: 236)

Nové „kritické“ přístupy = kritické vymezování vůči tradičnímu vnímání bezpečnosti

- Bylo (a je) potřeba vymezit co spadá do oboru
- Přístupy nám mohou poskytnout novou optiku na problematiku, ale nejsou předurčující – většinou nejsou zcela ucelené a spousta kritiky ze všech stran
- Důležité je vědět, že probíhají diskuze

Vnitřní pnutí uvnitř kritických studií

- **Může být bezpečnost pro všechny?**
    - Ideální stav eliminace hrozeb vs. Názor že bezpečnost jakožto odvozený koncept nemůže existovat bez nebezpečí...
  - **Svoboda vs. Bezpečí**
    - Rozšiřování konceptu bezpečnosti vs. kritický postoj a „*politika pryč od bezpečnosti*“ [Aradau 2008]
  - **Uzké vs. Široké pojení bezpečnosti**
  - **Pozitivismus vs. Post-pozitivismus**
    - Je rozdíl mezi přírodními a sociálními vědami? Může být vědecký výzkumník objektivní?
  - Obecně můžeme rozdělit kritická studia na jednotlivé školy a přístupy:
    - Kodaňskou – analytickou
    - Velšskou – normativní
    - Pařížskou – sociologickou
- + feministický a postkoloniální přístup

Velšská škola (Aberystwyth School): Rozšiřování konceptu bezpečnosti a normativnost

- Kritická teorie (Critical Theory)
  - Rozšíření na nevojenské hrozby
  - „bezpečnost“ je vnímaná v širším kontextu – koncept EMANCIPACE
  - Rozšíření toho kdo je referenční objekt – individuální lidské bytosti
  - Zaměřena na normativní cíl = lidská nezávislost
- Emancipace/Bezpečnost = vzdělání, ekonomický růst, zdravé životní prostředí atd.
- Normativní aspekt – akademik žije ve společnosti a nemůže se odtrhnout od „hodnot“ – vybíráme a zdůrazňujeme určité fakta + vlivy jako gender, vzdělání, třída atd... Není problém toho, že neděláme „objektivní rozhodnutí“, problém je to, že se některé možnosti rozhodneme ignorovat

Kodaňská škola:

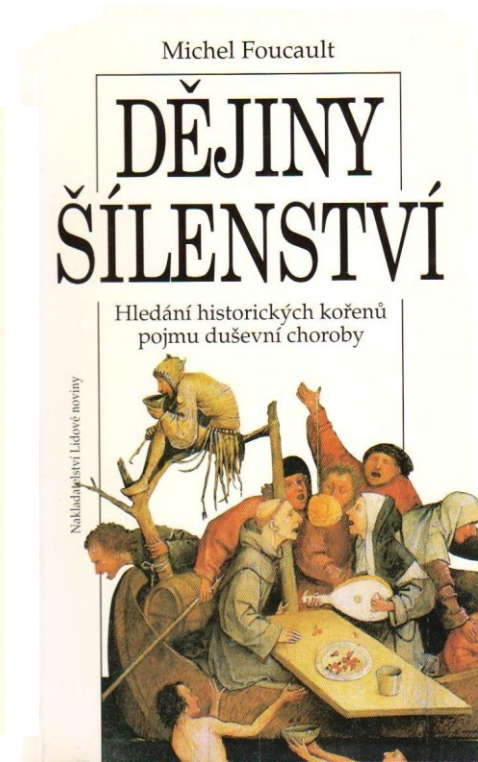
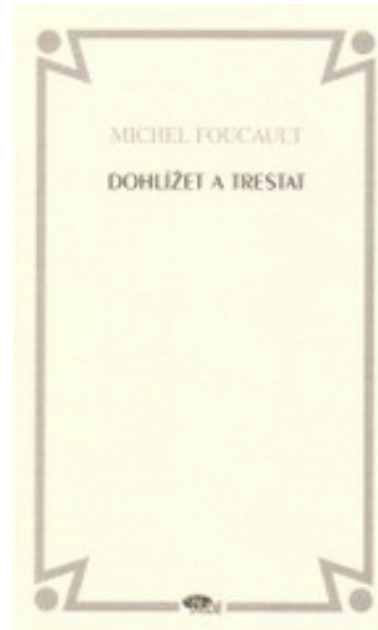
Hledání nového „nástroje“ - teorie sekuritizace

- Buzan, Wæver
- Nesnaží se být aktivisty a mají spíše pozitivistický přístup – snaží se popsat proces skrze optiku nové teorie
- Horizontální a vertikální rozšiřování bezpečnosti
- Sekuritizační aktér, hrozba, publikum, řečový akt
- Přenesení tématu z režimu běžné politiky do režimu výjimečných opatření – téma by mělo být životním zájmem pro referenční objekt
- Kritika: Za sekuritizace nemusí stát „výjimečný stav“ ale pouhá byrokracie a triviální zájmy – např. podpora ze státního rozpočtu, celá teorie pak pouze udržuje quo

Pařížská škola:

Význam „slova“ a jeho vlivu na realitu

- Sociologický pohled
- Zaměření na slova a jejich měnící se význam - svět chápeme skrze diskurzy
- Byrokratizace, instituce a konstrukce bezpečnosti na každodenní bázi
- Zaměření na aktéry bezpečnosti na lokální úrovni (vyhazovači, policie, bezpečnostní agentury)

Feministická bezpečnostní studia: Má gender svou roli v bezpečnosti?

- Již od 70. let 20. století
- Zdůrazňování pozice a role genderu v bezpečnosti
- Výzkumu zaměřené na ženy diplomatů, prostitutky na vojenských základnách, žen uprchlíků, znásilňování jako nástroje války, role žen v terorismu, ženských nápravných zařízení atd.
- Zdůrazněna role diskurzu a přenesení diskuze na rovinu běžného „prožívání“ bezpečnosti – human security
- Vernakulární bezpečnostní studia
  - Diskurzivní pojetí, lokální kontext, antropologické přístupy a důraz na „obyčejné lidi“
  - Výzkumy lokálního významu bezpečnosti (vyhazovači, soukromé bezpečnostní agentury, městská police atd.)
  - „publikum“ ze sekuritizační teorie již není pasivní, ale aktivní aktér

Kateřina Nedbálková

Sputaná Rozkoř

Sociální (re)produkce genderu
a sexuality v ženské věznicí

Postkoloniální přístup: Bezpečnost z pohledu „třetího světa“

- Tradiční přístup před koncem studené války viděl v tzv. „třetím světě“ pouze nástroje pro hlavní střed mezi USA a SSSR
- Kritický přístup – koncept státu jako hrozby pro své vlastní občany
- Hrozby jako je občanská válka, ekonomické hrozby, státní terorismus, ztráta legitimacy vlády atd.
- Kritika „westernizace“ bezpečnostních studií – například ve „válce proti teroru“ – střed mezi Západem a Islámem – celá problematika je komplexnější a měli bychom hledat důvody vzniku teroristických organizací
- Ayoob

Příklad: Výzkum terorismu

- Klasický přístup – nebyl schopen se vypořádat s fenoménem terorismu
- První výzkumy terorismu - popis skupiny, jejich vazeb na jiné aktéry
- Kritika – nedostatečná metodologie, sekundární zdroje, špatné definice, chybí interdisciplinární přesah, převažuje deskripce nad analytikou, terorismus je prezentován jako nový fenomén (11/9)
- Nezaměřovat se na terorismus jako objekt zkoumání sám o sobě – je vnímán jako nástroj, který je nějakým způsobem používán pro dosažení politických cílů, specifickými aktéry, za specifických podmínek a v určitém čase
- Normativní aspekty – označení někoho za „teroristu“ – může vést k legitimizaci toho, že bude zabit či mučen

Cvičení:

Vymyslete výzkumné otázky na téma

- Organizovaný zločin
- Fotbalové chuligánství
- Kybernetická bezpečnost
- Radikalizace na internetu
- Vězení
- Migrace

Ivana Petláková

Analýza využívání a bezpečnosti cyklistické dopravy ZŠ Újezd u Brna

Analysis of the use and safety of cycling in primary school in Újezd u Brna

Anotace: Předmětem bakalářské práce je využívání a bezpečnost cyklistické dopravy žáky Základní školy Újezd u Brna. Teoretická část se soustřeďuje na aktivní formy dopravy, poukazuje na současný stav města Újezd u Brna, Základní školy Újezd u Brna, hlavních silničních komunikací, okolních cyklotras, cyklostezek, vč. navrhovaného propojení okolních obcí novou cyklostezkou. Pro žáky Základní školy Újezd u Brna [...více](#) ▾

Abstract: Subject of bachelor thesis is usage and safety of cycling of pupils in primary school of Újezd u Brna. Theoretical part collected the data about active forms of transport, city of Újezd u Brna, primary school of Újezd u Brna, roads, bicycle routes and trails in vicinity including proposed connection to nearby towns by new bicycle trail. The questionnaire was created that has been answered by pupils [...více](#) ▾

 [Doprava](#) [cyklistika](#) [cyklotrasa](#) [cyklostezka](#) [bezpečnost](#) [základní škola](#) [žák](#) [Transport](#) [cycling](#) [bicycle route](#) [bicycle trail](#)
[security](#) [primary school](#) [pupil](#)

Jazyk práce: čeština

Bc. Marie Švadlenková

Šikana mezi dětmi základních škol

Anotace: Švadlenková, Marie: Šikana mezi dětmi základních škol Diplomová práce. Brno: MU, 2006, s.78 Diplomová práce analyzuje celkovou problematiku šikany dětí v základních školách. Zaměřuje se na žáky agresory, na příčiny a následky poškození obětí šikany. Současně se snaží naznačit možnou prevenci. Empirický výzkum, který byl proveden v základních školách a základních školách praktických v příhraničním regionu Jihomoravského kraje lze využít ke studijním účelům a v praxi.

Abstract: Švadlenková, Marie: Bullying among the primary schools children Diploma thesis Brno: Masaryk University, 2006, 78 pages My diploma thesis analyses the total problems of bullying among the primary schools children. It is aimed to the aggressors, to the reasons and consequences of victims damage. It tries to imply the possible prevention all the same time. The empirical research, which was made in [...více](#) ▾

 [šikana](#) [školní šikana](#) [agresor šikany](#) [oběť šikany](#) [žák](#) [základní škola](#) [základní škola praktická](#) [mentální retardace](#) [prevence šikany](#)
[mediální násilí](#) [jednotlivé případy šikany](#) [bullying](#) [school bullying](#) [aggressor of bullying](#) [victim of bullying](#) [pupil](#) [primary school](#)
[practical school](#) [mental retardation](#) [bullying prevention](#) [medial violence](#) [the particular cases of bullying](#)

Jazyk práce: čeština

Pár bodů závěrem

- Živá problematika - určitě najdete x jiných rozdělení a interpretací
- Klíčová je multidisciplinarita – komplexnost
- Databáze:
  - Scopus - <http://www.scopus.com/>
  - Web of Science - <http://apps.webofknowledge.com>
- Časopisy – např.
  - [Security Dialogue](#)
  - [Terrorism and Political Violence](#)
  - Security Studies - <http://www.tandfonline.com/toc/fsst20/current>